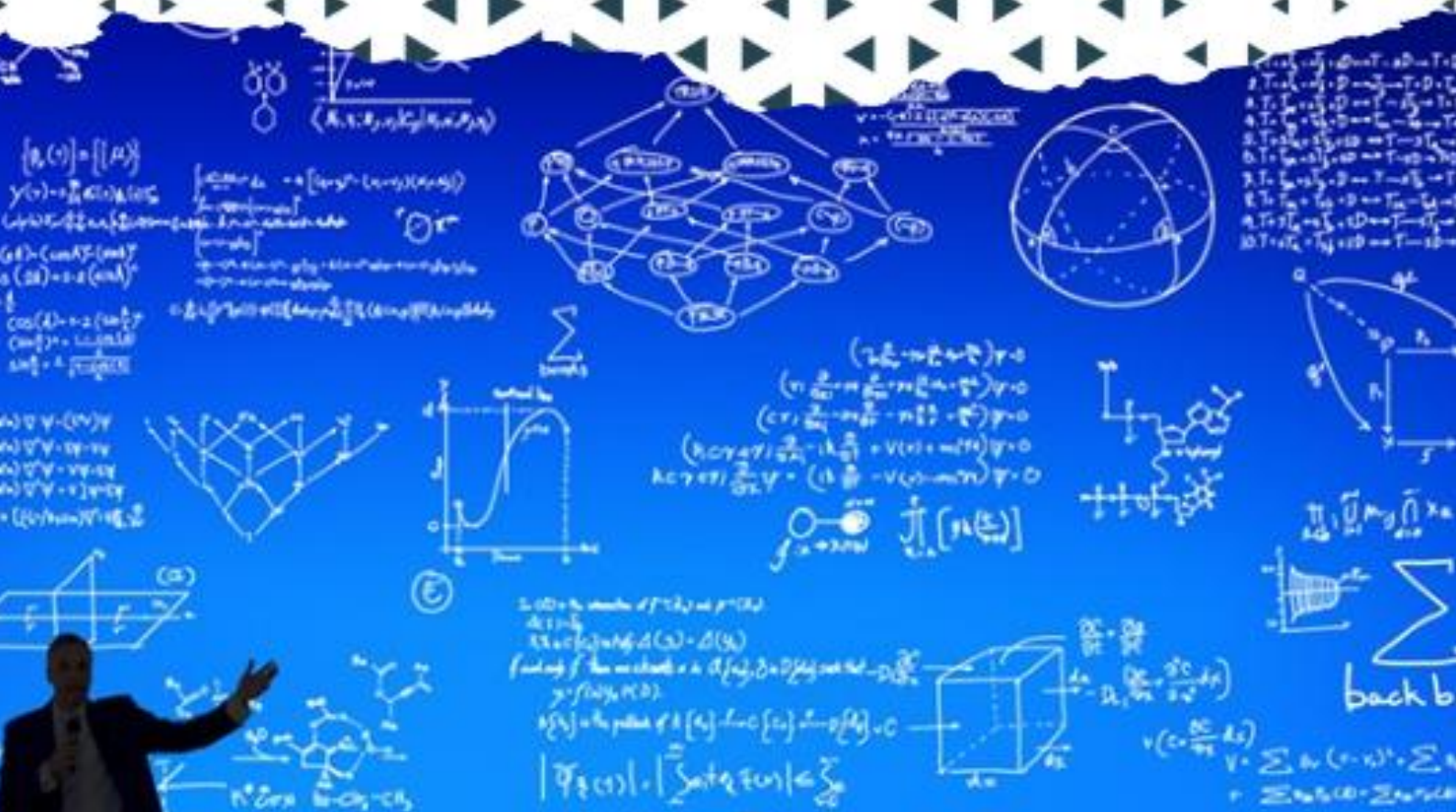

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

Google Scholar doi

zenodo

OpenAIRE

+998335668868

<https://innoworld.net>

2026

**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY NASHRIYOTI
«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2026-YIL № 7-SONLI ILMIY,
MASOFAVIY, ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

Volume 3 Issue 7

| IYUL - 2026 |

+99833 5668868

| @Anvarbek_PhD

Page | 2

Ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi asosida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirish mexanizmlari**Tokhirbek Tojimamatov**

Mustaqil tadqiqotchi

Annotatsiya. Ushbu maqolada ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi asosida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishning nazariy va amaliy mexanizmlari tadqiq etilgan. Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida ilmiy-tadqiqot ishlanmalari, innovatsion texnologiyalar va ishlab chiqarish jarayonlari o'rtasidagi uzviy hamkorlik korxonalarning raqobatbardoshligini ta'minlash, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish hamda mehnat unumdorligini oshirishning muhim omili sifatida baholangan. Tadqiqotda ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish, texnologik innovatsiyalarni ishlab chiqarishga joriy etish, universitet-ilmiy tashkilot-korxona hamkorligini rivojlantirish va innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarining iqtisodiy samaradorlikka ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, korxonalarda ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish orqali qo'shilgan qiymatni oshirish, resurslardan foydalanish samaradorligini yaxshilash va yangi mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: ilm-fan, ishlab chiqarish, integratsiya, iqtisodiy samaradorlik, innovatsiya, ilmiy-tadqiqot ishlanmalari, texnologik innovatsiyalar, tijoratlashtirish, raqobatbardoshlik, mehnat unumdorligi, korxonalar, innovatsion rivojlanish.

KIRISH. Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida raqobat muhitining kuchayishi, texnologik yangilanish jarayonlarining jadallashuvi hamda ishlab chiqarish jarayonlariga raqamli va innovatsion texnologiyalarning keng joriy etilishi korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishni ta'minlovchi yangi mexanizmlarni shakllantirishni talab etmoqda. Ayniqsa, ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalarini ishlab chiqarish jarayonlari bilan integratsiyalash korxonalarning innovatsion salohiyatini yuksaltirish, mahsulot tannarxini pasaytirish, mehnat unumdorligini oshirish va bozordagi raqobatbardoshligini mustahkamlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Ilm-fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi integratsiya faqat yangi texnologiyalarni korxonalarga joriy etish bilan cheklanmay, balki ilmiy g'oyalarni amaliy yechimlarga aylantirish, ilmiy-tadqiqot natijalarini tijoratlashtirish, yangi mahsulot va xizmatlarni yaratish, ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish hamda intellektual mulk obyektlaridan samarali foydalanishni ham nazarda tutadi. Shu nuqtayi nazardan, zamonaviy korxonalarning iqtisodiy samaradorligi nafaqat mavjud ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish darajasi, balki ularning ilmiy-texnologik yangiliklarni o'zlashtirish va innovatsiyalarni amaliy faoliyatga tatbiq etish qobiliyati bilan ham belgilanmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishini ta'minlash, ilm-fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash, ilmiy ishlanmalarni amaliyotga joriy etish va ularning tijoratlashtirilishini

rag'batlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Mamlakatda ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirish, innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash, texnologik yangilanishni jadallashtirish va yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish iqtisodiy siyosatning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida shakllanmoqda. Bu esa korxonalar, oliy ta'lim muassasalari, ilmiy-tadqiqot tashkilotlari va innovatsion tuzilmalar o'rtasidagi hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqishni taqozo etadi.

Ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasining iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini baholashda ishlab chiqarish xarajatlarining qisqarishi, mahsulot tannarxining pasayishi, mehnat unumdorligining ortishi, ishlab chiqarish rentabelligi, innovatsion mahsulotlar ulushi, asosiy fondlardan foydalanish samaradorligi hamda yangi texnologiyalarni o'zlashtirish tezligi kabi ko'rsatkichlardan foydalanish mumkin. Mazkur ko'rsatkichlarning ijobiy o'zgarishi korxonada ilmiy-texnik salohiyatdan foydalanish darajasining oshganligini va integratsion jarayonlarning iqtisodiy natijadorligini ifodalaydi.

Shu bilan birga, ilmiy ishlanmalarni ishlab chiqarishga joriy etishda moliyaviy resurslarning yetishmasligi, ilmiy tashkilotlar va biznes subyektlari o'rtasidagi hamkorlikning yetarli darajada rivojlanmaganligi, innovatsion loyihalarni tijoratlashtirish mexanizmlarining takomillashtirmaganligi hamda korxonalarda innovatsion boshqaruv kompetensiyalarining yetishmasligi kabi muammolar mavjud. Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun ilm-fan va ishlab chiqarish subyektlari o'rtasida barqaror institutsional hamkorlikni shakllantirish, innovatsion loyihalarni moliyalashtirishning samarali mexanizmlarini joriy etish va ilmiy natijalarni tijoratlashtirish jarayonlarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Shundan kelib chiqib, ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi asosida korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirish mexanizmlarini tadqiq etish hamda ushbu mexanizmlarni takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot doirasida ilmiy ishlanmalarni ishlab chiqarishga joriy etishning iqtisodiy samarasi, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish mexanizmlari va korxonalar bilan ilmiy-tadqiqot tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning iqtisodiy natijadorligini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi.

ASOSIY QISM. Bugungi iqtisodiy sharoitda korxonalarning barqaror rivojlanishi va raqobatbardoshligini ta'minlashda ilm-fan hamda ishlab chiqarish o'rtasidagi integratsiya muhim strategik omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Ilmiy-tadqiqot faoliyati natijalarini ishlab chiqarish jarayonlariga joriy etish orqali yangi texnologiyalarni o'zlashtirish, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, mehnat unumdorligini oshirish, mahsulot sifatini yaxshilash va yangi bozorlarni egallash imkoniyatlari kengayadi. Shu sababli zamonaviy korxonalar faoliyatida ilmiy bilimlarni amaliy natijaga aylantirish, innovatsion ishlanmalarni tijoratlashtirish va ilmiy tashkilotlar bilan samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasining iqtisodiy mazmuni, avvalo, ilmiy salohiyatdan ishlab chiqarish samaradorligini oshirish vositasi sifatida foydalanishda namoyon bo'ladi. Ilmiy-tadqiqot tashkilotlari va oliy ta'lim muassasalarida yaratilayotgan yangi bilim, texnologiya, usul va ishlanmalar ishlab chiqarish korxonalarining amaliy ehtiyojlari bilan bog'langandagina real iqtisodiy qiymatga ega bo'ladi. Bunda ilmiy tadqiqotlarning natijalari yangi mahsulot, texnologik jarayon, dasturiy ta'minot, patent, litsenziya yoki ishlab chiqarishni tashkil etishning takomillashtirilgan usuli ko'rinishida amaliyotga joriy etilishi mumkin.

Korxonaning iqtisodiy samaradorligi ko'p jihatdan uning innovatsion faoliyatni tashkil etish darajasiga bog'liq. An'anaviy ishlab chiqarish modelida asosiy e'tibor mavjud texnologiyalar va resurslardan foydalanishga qaratilgan bo'lsa, innovatsion iqtisodiyot sharoitida yangi bilim va texnologiyalarni muntazam ravishda ishlab chiqarishga jalb etish ustuvor ahamiyat kasb etadi. Bu esa korxonalarni ilmiy-tadqiqot tashkilotlari, universitetlar, texnologik markazlar va innovatsion kompaniyalar bilan hamkorlik qilishga undaydi. Mazkur hamkorlik natijasida korxonalar o'zlarida mavjud bo'lmagan ilmiy va texnologik imkoniyatlardan foydalanish, ishlab chiqarishdagi muammolarga ilmiy asoslangan yechimlar topish hamda yangi mahsulotlarni bozorga tezroq olib chiqish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi korxonalarning iqtisodiy samaradorligiga bir nechta yo'nalishlarda ta'sir ko'rsatadi. Birinchidan, yangi texnologiyalarni joriy etish natijasida mahsulot ishlab chiqarish uchun sarflanadigan xomashyo, energiya va mehnat resurslari miqdorini kamaytirish mumkin. Ikkinchidan, ishlab chiqarish jarayonlarining avtomatlashtirilishi va raqamlashtirilishi mehnat unumdorligini oshiradi. Uchinchidan, yangi texnologiyalar mahsulot sifatining yaxshilanishiga va ishlab chiqarishdagi nuqsonlar sonining kamayishiga xizmat qiladi. To'rtinchidan, innovatsion mahsulotlarning yaratilishi korxonaning yangi bozor segmentlariga kirib borishiga va daromadlarini oshirishiga imkon beradi. Beshinchidan, ilmiy ishlanmalarni ishlab chiqarishga joriy etish korxonaning uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Korxonalarda ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini rivojlantirishning muhim mexanizmlaridan biri ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlariga investitsiyalarni ko'paytirish hisoblanadi. Bunday investitsiyalar yangi texnologiyalarni yaratish yoki mavjud texnologiyalarni takomillashtirishga yo'naltiriladi. Ilmiy-tadqiqot xarajatlari dastlab korxona uchun qo'shimcha moliyaviy yuk bo'lib ko'rinsa-da, uzoq muddatli istiqbolda ular ishlab chiqarish xarajatlarining kamayishi, yangi mahsulotlar yaratilishi va bozor ulushining kengayishi orqali iqtisodiy samara keltirishi mumkin. Shu sababli ilmiy-tadqiqot xarajatlarini oddiy xarajat sifatida emas, balki korxonaning kelajakdagi raqobatbardoshligini shakllantiruvchi strategik investitsiya sifatida baholash maqsadga muvofiq.

Ilmiy ishlanmalarni ishlab chiqarishga joriy etishning samaradorligini aniqlashda iqtisodiy samara ko'rsatkichidan foydalanish mumkin. Uni quyidagi formula orqali ifodalash mumkin:

$$E = (C_0 - C_1) \times Q - I$$

bu yerda

E — innovatsiyani joriy etishdan olinadigan iqtisodiy samara;

C_0 — innovatsiya joriy etilishidan oldingi mahsulot birligiga to'g'ri keladigan xarajat;

C_1 — innovatsiya joriy etilgandan keyingi mahsulot birligiga to'g'ri keladigan xarajat;

Q — ishlab chiqarilgan mahsulot hajmi;

I — innovatsiyani joriy etish uchun sarflangan investitsiya miqdori.

Ushbu ko'rsatkich orqali yangi texnologiyani joriy etish natijasida tejalgan xarajatlar va unga yo'naltirilgan investitsiyalar o'rtasidagi farqni aniqlash mumkin. Masalan, ishlab chiqarish korxonasida yangi texnologiyani joriy etilishi natijasida mahsulot birligiga to'g'ri keladigan xarajatlar kamayib, ishlab chiqarish hajmi oshadigan bo'lsa, korxonaning umumiy iqtisodiy samaradorligi ortadi. Biroq innovatsiyaning samaradorligini faqat tannarxning pasayishi orqali baholash yetarli emas. Bunda mahsulot sifatining oshishi, ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish darajasi, mehnat unumdorligi, energiya sarfi, sotish hajmi, eksport imkoniyatlari va foyda miqdoridagi o'zgarishlarni ham hisobga olish zarur.

Ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini ta'minlashda oliy ta'lim muassasalari, ilmiy-tadqiqot tashkilotlari va korxonalar o'rtasidagi hamkorlik alohida ahamiyatga ega. Mazkur hamkorlikning samarali modeli "ilmiy tashkilot — oliy ta'lim muassasasi — korxona — investor — davlat" tamoyili asosida shakllantirilishi mumkin. Ushbu modelda ilmiy tashkilotlar fundamental va amaliy tadqiqotlarni amalga oshiradi, oliy ta'lim muassasalari ilmiy kadrlar tayyorlaydi va innovatsion loyihalarda ishtirok etadi, korxonalar ilmiy ishlanmalarni amaliyotga joriy qiladi, investorlar loyihalarni moliyalashtiradi, davlat esa tegishli huquqiy va institutsional shart-sharoitlarni yaratadi.

Bunday integratsion model ilmiy ishlanmaning paydo bo'lishidan tortib uni ishlab chiqarishga joriy etish va bozorda tijoratlashtirishgacha bo'lgan barcha bosqichlarni yagona tizimga birlashtirish imkonini beradi. Ayniqsa, korxonalar tomonidan ilmiy tashkilotlarga ishlab chiqarishdagi aniq muammolar bo'yicha buyurtmalar berilishi ilmiy tadqiqotlarning amaliy yo'naltirilganligini kuchaytiradi. Natijada ilmiy tadqiqotlar uchun sarflanadigan mablag'larning natijadorligi oshadi va yaratilgan ishlanmalarning real ishlab chiqarishda qo'llanish ehtimoli ortadi.

Ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish ham korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishning muhim mexanizmlaridan biridir. Ilmiy tadqiqot natijalarini patentlash, litsenziyalash, yangi innovatsion korxonalar tashkil etish, startup loyihalarni rivojlantirish yoki mavjud ishlab chiqarish korxonalariga texnologiya sifatida joriy etish orqali ilmiy bilimlarni iqtisodiy qiymatga aylantirish mumkin. Shu bilan birga, tijoratlashtirish jarayonida bozor talabini o'rganish, mahsulotning raqobatbardoshligini baholash, texnologiyani ishlab chiqarish xarajatlarini aniqlash va uning iqtisodiy samaradorligini oldindan hisoblash muhim hisoblanadi. Korxonalarning innovatsion faoliyatini moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish ham integratsiyaning iqtisodiy samaradorligini oshiradi.

Innovatsion loyihalarni faqat korxonaning o'z mablag'lari hisobidan moliyalashtirish ayrim hollarda yetarli bo'lmagligi mumkin. Shu sababli bank kreditlari, investitsiya mablag'lari, grantlar, davlat dasturlari, xususiylar investorlar va boshqa moliyaviy manbalardan kompleks foydalanish maqsadga muvofiq. Moliyalashtirish manbalarining diversifikatsiyasi innovatsion loyihalarni amalga oshirishdagi moliyaviy xavflarni kamaytiradi va istiqbolli ilmiy ishlanmalarning ishlab chiqarishga tezroq joriy etilishiga sharoit yaratadi.

Korxonalarda ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasining natijadorligini baholash uchun bir qator iqtisodiy ko'rsatkichlardan foydalanish mumkin. Jumladan, mehnat unumdorligi, mahsulot tannarxi, ishlab chiqarish rentabelligi, innovatsion mahsulotlar ulushi, ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlariga yo'naltirilgan xarajatlar ulushi, yangi texnologiyalarni joriy etish darajasi, eksport hajmi, investitsiyalarning qaytish muddati va innovatsion loyihalardan olinadigan qo'shimcha foyda shular jumlasidandir. Ushbu ko'rsatkichlarning dinamikasini tahlil qilish korxonada ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasining real iqtisodiy natijalarini aniqlash imkonini beradi.

Integratsiya samaradorligini baholashda innovatsion faoliyatning bevosita va bilvosita natijalarini ajratish ham muhimdir. Bevosita natijalarga mahsulot tannarxining kamayishi, foydaning oshishi, ishlab chiqarish hajmining ko'payishi va mehnat unumdorligining o'sishi kiradi. Bilvosita natijalarga esa korxonaning texnologik salohiyati oshishi, xodimlarning malakasi yaxshilanishi, yangi bozorlar uchun imkoniyatlarning paydo bo'lishi, korxonaning investitsiyaviy jozibadorligi va uzoq muddatli raqobatbardoshligining kuchayishi kiradi. Shu bois innovatsion loyihalarni baholashda qisqa muddatli moliyaviy natijalar bilan bir qatorda uzoq muddatli strategik samaralarni ham hisobga olish lozim.

Ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini rivojlantirishda raqamlashtirish jarayonlari ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Raqamli texnologiyalar yordamida ishlab chiqarish jarayonlarini real vaqt rejimida monitoring qilish, ma'lumotlarni tahlil qilish, ishlab chiqarishdagi nuqsonlarni aniqlash, resurslardan foydalanishni optimallashtirish va boshqaruv qarorlarining tezkorligini oshirish mumkin. Ayniqsa, sun'iy intellekt, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari, raqamli modellash va ma'lumotlarni qayta ishlash texnologiyalarining rivojlanishi ilmiy ishlanmalarni ishlab chiqarishga tatbiq etish jarayonini sezilarli darajada tezlashtirmoqda.

Shuningdek, korxonalarning innovatsion rivojlanishida inson kapitalining o'rni ham katta. Zamonaviy texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy etish uchun yuqori malakali muhandislar, texnologlar, dasturchilar, iqtisodchilar va ilmiy xodimlarning mavjudligi talab etiladi. Shu sababli korxonalar oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlikda mutaxassislarni tayyorlash, xodimlarning malakasini oshirish, amaliyot va stajirovkalarni tashkil etish hamda ilmiy loyihalarga yosh mutaxassislarni jalb qilish mexanizmlarini rivojlantirishi lozim.

Umuman olganda, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi korxonalarning iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi ko'p bosqichli va kompleks mexanizm hisoblanadi. Ushbu mexanizm ilmiy bilimlarni yaratish, innovatsion

ishlanmalarni ishlab chiqish, ularni tajriba-sinovdan o'tkazish, tijoratlashtirish va ishlab chiqarishga joriy etish jarayonlarining o'zaro uzviyligini ta'minlaydi. Korxonalarning ilmiy tashkilotlar va oliy ta'lim muassasalari bilan uzoq muddatli hamkorlikni yo'lga qo'yishi, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish manbalarini kengaytirishi, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish tizimini takomillashtirishi va innovatsion boshqaruvni rivojlantirishi natijasida ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, mehnat unumdorligini oshirish, mahsulot sifatini yaxshilash hamda yuqori qo'shilgan qiymat yaratish imkoniyatlari kengayadi.

Demak, korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishning zamonaviy mexanizmi faqat mavjud ishlab chiqarish resurslaridan oqilona foydalanishga emas, balki ilmiy bilim, innovatsiya, texnologiya va inson kapitalini yagona iqtisodiy tizimga birlashtirishga asoslanishi kerak. Bunday yondashuv korxonalarning nafaqat joriy iqtisodiy ko'rsatkichlarini yaxshilash, balki uzoq muddatli innovatsion rivojlanishini va xalqaro raqobatbardoshligini ta'minlash uchun ham mustahkam zamin yaratadi.

XULOSA. Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasi korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirishning muhim strategik mexanizmlaridan biridir. Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida korxonalarning raqobatbardoshligi nafaqat mavjud ishlab chiqarish quvvatlaridan samarali foydalanish, balki ilmiy bilimlar, innovatsion texnologiyalar va yangi ishlab chiqarish usullarini amaliyotga joriy etish darajasiga ham bevosita bog'liq.

Ilmiy-tadqiqot natijalarini ishlab chiqarishga joriy etish orqali mahsulot tannarxini pasaytirish, moddiy va energetik resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish, mehnat unumdorligini yuksaltirish, mahsulot sifatini yaxshilash va yangi mahsulot turlarini ishlab chiqarish imkoniyatlari kengayadi. Shu bilan birga, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish korxonalar uchun qo'shimcha daromad manbalarini shakllantirish va yuqori qo'shilgan qiymat yaratish imkonini beradi.

Tadqiqot davomida ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasining samaradorligi ilmiy tashkilotlar, oliy ta'lim muassasalari, korxonalar, investorlar va davlat o'rtasidagi hamkorlikning qay darajada yo'lga qo'yilganligiga bog'liqligi aniqlandi. Shu sababli "ilmiy tashkilot — oliy ta'lim muassasasi — korxona — investor — davlat" tamoyiliga asoslangan integratsion modelni rivojlantirish maqsadga muvofiq. Bunday hamkorlik ilmiy ishlanmalarni yaratishdan boshlab ularni tajriba-sinovdan o'tkazish, tijoratlashtirish va ishlab chiqarishga joriy etishgacha bo'lgan jarayonlarni yagona tizimga birlashtirish imkonini beradi.

Korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirish uchun ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlariga investitsiyalarni ko'paytirish, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish mexanizmlarini takomillashtirish, raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarishga keng joriy etish va malakali inson kapitalini rivojlantirish zarur. Ayniqsa, korxonalar tomonidan oliy ta'lim muassasalari va ilmiy-tadqiqot tashkilotlariga amaliy buyurtmalar berilishi ilmiy tadqiqotlarning ishlab chiqarish ehtiyojlari bilan uyg'unlashishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, integratsiyaning iqtisodiy samaradorligini baholashda faqat foyda va xarajatlar nisbatidan foydalanish yetarli emas. Mehnat unumdorligi, mahsulot tannarxi, innovatsion mahsulotlar ulushi, ishlab chiqarish rentabelligi, eksport hajmi, ilmiy-tadqiqot xarajatlarning samaradorligi, investitsiyalarning qaytish muddati va korxonaning texnologik salohiyati kabi ko'rsatkichlarni kompleks baholash zarur.

Umuman olganda, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini chuqurlashtirish korxonalarning joriy iqtisodiy ko'rsatkichlarini yaxshilash bilan birga, ularning uzoq muddatli innovatsion rivojlanishi va xalqaro raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bois O'zbekistonda ilmiy ishlanmalarni amaliyotga joriy etish, ularni tijoratlashtirish va korxonalar bilan ilmiy tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishga qaratilgan mexanizmlarni yanada takomillashtirish iqtisodiy rivojlanishning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonuni. O'RQ-630-son, 2020-yil 24-iyul.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ilm-fan va ilmiy faoliyat to'g'risida"gi Qonuni. O'RQ-576-son, 2019-yil 29-oktabr.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni, 2022-yil 28-yanvar.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-son Farmoni, 2023-yil 11-sentabr.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ilm-fanni 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-6097-son Farmoni, 2020-yil 29-oktabr.
6. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1934.
7. Drucker P.F. Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. – New York: Harper & Row, 1985.
8. Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations. – New York: Free Press, 1990.
9. Freeman C. The National System of Innovation in Historical Perspective // Cambridge Journal of Economics. – 1995. – Vol. 19, No. 1. – P. 5–24.
10. Etzkowitz H., Leydesdorff L. The Triple Helix of University-Industry-Government Relations // Research Policy. – 2000. – Vol. 29, No. 2. – P. 109–123.

